

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 82/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Gabrielou Novákovou, advokátkou, A. H. Škultétyho 5, Veľký Krtíš, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 24 CoP 158/2021 z 18. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 3. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na zohľadnenie záujmu dieťaťa podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 ústavy uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 27 P 277/2019-254 zo 14. decembra 2020 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 20 CoP/4/2021 z 23. apríla 2021 bolo rozhodnuté o styku maloletého [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“) s otcom.

3. Následne otec podal do zápisnice návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením č. k. 27 P 277/2019-400 z 28. júna 2021.

4. Sťažovateľka (matka) tiež podala návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, v ktorom argumentovala, že spôsob styku, ktorý navrhoval otec, nie je v záujme maloletého, poukazujúc na komplikované cestovanie z [REDAKOVANÉ] do [REDAKOVANÉ], a preto navrhla súdu odlišnú úpravu styku (rozšírenie) s tým, že matka odovzdá maloletého otcovi v priestoroch vlakovkej stanice mesta [REDAKOVANÉ], kde si ho otec prevezme a po ukončení styku maloletého matke vo [REDAKOVANÉ] odovzdá; alternatívne sťažovateľka odovzdá maloletého na styk otcovi pred jej bytom v [REDAKOVANÉ] a otec po ukončení styku odovzdá maloletého matke v priestoroch vlakovkej stanice mesta [REDAKOVANÉ].

5. V podanom návrhu sa sťažovateľka tiež domáhala zrušenia II. výroku uznesenia okresného súdu č. k. 27 P/277/2019-175 z 18. júna 2020 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 24 CoP/110/2020-211 z 10. septembra 2020, ktorým jej nariadil povinnosť zdržať sa premiestnenia maloletého a zmeniť jeho reálny obvyklý pobyt do inej obce ako [REDAKOVANÉ]. Svoj návrh odôvodnila najlepším záujmom maloletého. Sťažovateľka poukázala aj na skutočnosť, že 16 rokov žila a pracovala v [REDAKOVANÉ], kde má vytvorené sociálne a pracovné zázemie a je vlastníčkou bytu. Tiež argumentovala, že okres [REDAKOVANÉ] patrí medzi najchudobnejšie regióny Slovenska a možnosť nájsť si prácu v danom okrese je minimálna. Matka vo svojom návrhu vzhľadom na to, že vo veci nastali nové skutočnosti (nutnosť nosiť maloleté dieťa na styk), požiadala súd o zvýšenie výživného.

6. Okresný súd návrh matky uznesením č. k. 27 P 277/2019-460 z 28. júla 2021 zamietol.

7. Proti uvedenému rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 24 CoP 158/2021-521 z 18. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) rozhodol tak, že konanie o návrhu sťažovateľky na úpravu styku otca s maloletým zastavil a v zostávajúcej časti uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Pokiaľ konajúce súdy rozhodli, že sťažovateľka je povinná dopraviť maloletého na styk, pričom mali vedomosť o tom, že nie je vodičkou motorového vozidla, je otázne, z akého dôvodu sa krajský súd nezaoberal otázkou neúmerného zaťaženia maloletého a žiadnym spôsobom neodôvodnil, z akého dôvodu je v najlepšom záujme maloletého cestovať vo veku 3 rokov s viacerými prestupmi 6 hodín, keď mohol cestovať jedným spojením z [REDAKOVANÉ] v uzatvorenom kupé vo vlaku 4 hodiny. Rovnako odvolací súd nebral do úvahy a neodôvodnil najlepší záujem maloletého pri cestovaní z pohľadu pandémie COVID-19. Z uvedeného je podľa sťažovateľky evidentné, že otcovi nejde o najlepší záujem maloletého, ale o sankcionovanie matky.

9. Rovnako krajský súd podľa názoru sťažovateľky neodôvodnil, aký vplyv má skutočnosť, či býva maloletý vo [REDACTED] alebo v [REDACTED], na to, aby bol zabezpečený rovnocenný styk otca s maloletým. Sťažovateľka má na zreteli, že zmeniť pobyt maloletému je možné len so súhlasom oboch rodičov, avšak k potrebe zmeniť pobyt maloletému dieťaťu ju donútil svojím konaním otec, keď navrhol súdu realizovať styk súčasným spôsobom, ktorý zaťažuje hlavne maloletého a rovnako finančne aj ju. Krajský súd zamietol zvýšiť otcovi výživné a sťažovateľku blokuje v možnosti vykonávať pracovnú činnosť. Sťažovateľka je odkázaná na výpomoc svojej rodiny, keďže pandemický rodičovský príspevok sa od 1. januára 2022 zrušil.

10. Krajský súd sťažovateľke aktívnym spôsobom bráni riadne sa zamestnať a zabezpečiť maloletého, ako aj seba. Z priložených dôkazov vyplýva, že vo [REDACTED] skončila snaha sťažovateľky zamestnať sa neúspešne. Sťažovateľka tiež poukázala na súčasnú pandemickú situáciu, ktorá sťažila možnosť nájsť si zamestnanie. Matka pred materskou dovolenkou žila a pracovala dlhoročne v [REDACTED] a do [REDACTED] sa prísťahovala len vo 8. mesiaci tehotenstva.

11. Na základe už uvedeného sťažovateľka zastáva názor, že krajský súd sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia obmedzil len na strohé konštatovanie a prevzal právny názor okresného súdu bez úplnosti skutkových zistení. Poukazujúc na judikatúru ústavného súdu ustálenú vo vzťahu k obsahu základného práva na súdnu ochranu, sťažovateľka poukázala na to, že krajský súd sa v napadnutom uznesení vôbec nez zmienil o dôvodoch neakceptovania ňou predložených dôkazov.

12. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia považuje sťažovateľka za nepresvedčivé, arbitrárne, zjavne neodôvodnené a porušujúce práva sťažovateľky zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Povinnosťou krajského súdu ako odvolacieho súdu bolo poskytnúť sťažovateľke na všetky podstatné námietky uvedené v odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu jednoznačnú odpoveď. Napadnutým rozhodnutím došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

13. Sťažovateľka ďalej poukázala na koncepciu najlepšieho záujmu dieťaťa (jej 3 zložky) vyplývajúcu z Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý neurčuje žiadnu hierarchiu práv, všetky práva v ňom zakotvené sú „v najlepšom záujme dieťaťa“ a žiadne právo nesmie byť ohrozené negatívnym výkladom najlepšieho záujmu dieťaťa. Je evidentné, že odvolací súd žiadnym spôsobom neposúdil vplyv svojho rozhodnutia o zákaze zmeny pobytu v kontexte dopadu na najlepší záujem dieťaťa a uprednostnil právo otca na rozhodovanie o zmene pobytu maloletého pred najlepším záujmom maloletého. Zmenou pobytu by bol totiž minimalizovaný negatívny dopad v súvislosti s cestovaním na maloletého.

14. Rozhodnutím odvolacieho súdu bolo matke zabránené plnohodnotne sa začleniť do pracovného procesu. Tým, že matka má súdom danú povinnosť zdržať sa premiestnenia maloletého a zmeniť jeho obvyklý pobyt do inej obce ako [REDACTED] je evidentné, že súd porušuje právo matky na prácu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práv sťažovateľky označených v bode 1 tohto rozhodnutia napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľky na vydanie neodkladného opatrenia vo veci určenia výživného a zmeny obvyklého pobytu maloletého. V časti úpravy styku s maloletým bolo konanie zastavené pre prekážku litispendencie, keďže v danej veci podal skôr návrh na nariadenie neodkladného opatrenia na úpravu styku s maloletým otec maloletého.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces:

16. Z hľadiska sťažovateľkou uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením, zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, lebo nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, lebo ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným spôsobom. Ústavný súd meritorne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie, resp. zrušenie pristupuje len za celkom výnimočných okolností, ako to bolo zaužívané judikatúrou v súvislosti s posudzovaním predbežných opatrení podľa Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. I. ÚS 19/2020, II. ÚS 407/2020).

17. Výnimočnosť zasahovania ústavného súdu do rozhodnutí o neodkladných opatreniach (predtým o predbežných opatreniach) neznamená, že tieto sú úplne mimo rámca ústavnoprávneho prieskumu ústavným súdom. Ak všeobecný súd ponechá bez povšimnutia niektorú z kľúčových otázok prípadu alebo sa ako odvolací súd bez riadneho zdôvodnenia odkloní od právnych či skutkových záverov súdu prvej inštancie, jeho postup vykazuje známky arbitrárnosti a svojvôle (I. ÚS 191/2019).

18. Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým (rovnako ako iné rozhodnutia) zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

19. Ústavný súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že predmetom konania, v ktorom krajský súd vydal napadnuté uznesenie, bolo meritórne preskúmanie uznesenia okresného súdu v časti, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľky na vydanie neodkladného opatrenia vo veci zvýšenia výživného na maloletého, ako aj jej návrh na zrušenie výroku II právoplatného uznesenia okresného súdu č. k. 27 P 277/2019-175 z 18. júna 2020, ktorým bola sťažovateľke nariadená povinnosť zdržať sa premiestnenia maloletého do inej obce ako [REDACTED]. Argumentáciu sťažovateľky vo vzťahu k jej návrhu na úpravu styku maloletého krajský súd pre prekážku litispendencie nemohol meritórne preskúmať a v tejto časti konanie zastavil. Krajský súd, poukazujúc na podmienky vydania neodkladného opatrenia vo vzťahu k určeniu výživného upravené okrem iného aj v § 366 Civilného mimosporového poriadku, v zmysle ktorého môže súd nariadiť platiť výživné v nevyhnutnej miere, dospel k záveru (totožnému s názorom okresného súdu), že v danej situácii výživné vo výške 80 eur je určené v miere, ktorá pokrýva v nevyhnutnom rozsahu potreby maloletého. Krajský súd konštatoval, že preskúmanie zvýšenia výživného z hľadiska možností a schopností otca maloletého s ohľadom na zvýšené výdavky na maloletého bude predmetom konania vo veci samej.

20. K námietke sťažovateľky o tom, že napadnuté uznesenie nedalo odpoveď na jej argumentáciu o najlepšom záujme maloletého, keď jej neumožnilo zmeniť obvyklý pobyt maloletého vzhľadom na lepšiu vlakovú dostupnosť ([REDACTED] [REDACTED]), ako aj lepšie podmienky zamestnať sa pre sťažovateľku, krajský súd konštatoval, poukazujúc na svoje predchádzajúce rozhodnutie v danej veci č. k. 24 Cop 110/2020-211 z 10. septembra 2020, že sťažovateľka má v úmysle opätovne zmeniť pobyt maloletého, a to bez súhlasu otca maloletého. Krajský súd za daného stavu, berúc do úvahy najlepší záujem maloletého, ktorý má právo stýkať sa rovnocenným spôsobom aj s druhým rodičom, uzavrel, že nie je dôvod na vyhovieť návrhu pred rozhodnutím vo veci samej ani v tejto časti.

21. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou napadnuté rozhodnutie nenesie známky svojvôle. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd zohľadnil osobitú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie všeobecných súdov. Krajským súdom prijaté závery v napadnutom uznesení vychádzajú z logickej úvahy súladnej so zmyslom a s účelom neodkladného opatrenia, opierajúcej sa o primerané odôvodnenie nadväzujúce na závery okresného súdu. To v plnej miere zodpovedá skutočnosti, že ide o odôvodnenie rozhodnutia predbežnej povahy o neodkladnom opatrení, ktoré je navyše vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom reaguje na skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia. Je vecou

všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti jeho nariadenia, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojím uvážením. Ani v tomto smere ústavný súd nenašiel pochybenia všeobecných súdov spočívajúce v procesnom excese, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (porov. III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

22. Sťažovateľka v danom prípade neobhájila svoje tvrdenia o porušení označených práv, jej námietky majú skôr charakter polemiky s meritórnym rozhodnutím, ktorá nedosahuje ústavnoprávnu intenzitu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

23. Ústavným súdom už bolo opakovane judikované, že rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v súdnom konaní možno považovať predovšetkým za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 222/04, II. ÚS 37/00, II. ÚS 46/00, I. ÚS 46/00). Hoci spočiatku Európsky súd pre ľudské práva vylučoval aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke neodkladných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (rozhodnutie o neprípustnosti z 13. 1. 2000 vo veci APIS, a. s., proti Slovensku, sťažnosť č. 39754/98), jeho neskoršia judikatúra (rozsudok veľkého senátu z 15. 10. 2009 vo veci Micallef proti Malte, sťažnosť č. 17056/06; rozsudok z 13. 1. 2011 vo veci Kübler proti Nemecku, sťažnosť č. 32715/06, § 48; rozsudok z 12. 1. 2012 vo veci Pekárny a cukrárny Klatovy, a. s., proti Českej republike, sťažnosť č. 12266/07, § 64 – § 71) dokazuje postupný príklon k aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru aj na citované konania. Na to nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu (napr. I. ÚS 293/2015, III. ÚS 503/2016, II. ÚS 533/2016).

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa:

25. Označený článok Dohovoru o právach dieťaťa nie je relevantný pre sťažovateľku z hľadiska porušenia jej základných práv, a to z dôvodu, že nie je ich adresátom, ako aj z dôvodu, že sám osebe v sebe neobsahuje základné právo uplatniteľné sťažovateľkou. Ústavný súd už v súvislosti s namietaným porušením čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa uviedol (II. ÚS 596/2014), že na úrovni doktríny medzinárodného práva, ako aj na úrovni samotnej Organizácie Spojených národov

prevládol (dnes už konštantný) právny názor, že medzi články Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré upravujú všeobecné zásady/princípy (*general principles*) a nie sú priamo vykonateľné, ale je potrebné tieto zásady inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívy a aplikačnej praxe, možno zaradiť najmä čl. 2, 3, 6 a 12 (pozri HODGKIN, R., NEWELL, P. *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child. Fully revised third edition.* Ženeva : UNICEF Regional Office for Europe, 2007, p. 39, 83, 158; k tomu porovnaj aj Committee on the Rights of the Child: General Comment. No. 5, CRC/GC/2003/5, body 19, 20 a 22). Tento záver podporuje i samotný text týchto článkov Dohovoru o právach dieťaťa („štáty sa zaväzujú“, „štáty zabezpečujú“, „dieťaťu sa poskytuje“). Naopak, k priamo vykonateľným právnym normám Dohovoru o právach dieťaťa je možné zaradiť napr. čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2, čl. 13, čl. 16 a pod.

26. Ústavný súd preto odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu práva na prácu:

27. Medzi základným právom podľa čl. 35 ods. 3 ústavy, ktorého vyslovenia porušenia sa sťažovateľka tiež domáha, a napadnutým uznesením krajského súdu podľa ústavného súdu neexistuje priama príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by ústavný súd reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení. Tento záver ústavný súd zakladá na skutočnosti, že napadnuté rozhodnutie žiadnym spôsobom nezasiahlo do podstaty ústavou garantovaného základného práva sťažovateľky na prácu. Zároveň by dotknuté základné právo mohlo byť porušené len súčasne s porušením práva na spravodlivý proces, keďže malo byť porušené rozhodnutím súdu, k čomu nedošlo (časť III.1 tohto odôvodnenia), a preto ústavný súd odmietol podanú ústavnú sťažnosť aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. februára 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu